

บทลงโทษการนำเข้า ข้อมูลอันเป็นเท็จในโลกสังคมออนไลน์

โลก ในสังคมยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตของมนุษย์ เทคโนโลยีการสื่อสารที่ได้รับความนิยมในขณะนี้คือ สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งหมายถึง สื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกันในเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตโดยเน้นผู้ใช้ ทั้งที่เป็นแบบผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วม (Collaborative) อย่างสร้างสรรค์ ในการผลิตเนื้อหาขึ้นเอง (User-Generate Content: UGC) ในรูปของข้อมูล ภาพ และเสียง ในปัจจุบันที่ได้รับความนิยม เช่น Facebook, YouTube, Twitter, Line, WhatsApp และ Instagram ซึ่งสื่อเหล่านี้สร้างประโยชน์เป็นอย่างมากในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิง อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ก็นำพาปัญหาต่าง ๆ เข้ามาในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะผู้ใช้งานบางส่วนใช้สื่อดังกล่าวเพื่อตอบสนอง

ความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายต่อผู้อื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม สำหรับการใช้สื่อที่ส่งผลกระทบต่อสังคม และสิทธิส่วนบุคคล เช่น การแสดงความคิดเห็นที่นำมาสู่ความแตกแยก การล้อลวง หลอกลวง การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล หรือการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ การกระทำเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเป็นอย่างมาก เพราะเทคโนโลยีในปัจจุบันที่เผยแพร่ได้อย่างรวดเร็วและง่ายต่อการเข้าถึง ทำให้ผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นแผ่ขยายเป็นวงกว้าง

สำหรับประเทศไทยในขณะนี้อยู่ในช่วงการเฝ้าระวังสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่ระบาดในหลายประเทศ ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่คนในสังคมติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวทางสื่อสังคมออนไลน์จากข่าวหลายแหล่งเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่เกิดขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาการเผยแพร่ “ข่าวปลอม” ในเพจ หรือการใช้งานระดับบุคคล ดังนั้น “ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประเทศไทย” หรือ Anti-Fake News Center Thailand ที่ก่อตั้งโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

* พันธุ์ทิพา หอมทิพย์, วิทยากรชำนาญการ, กลุ่มงานกฎหมาย ๒, สำนักกฎหมาย, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

จึงมีการประกาศที่มาข่าวปลอมและข่าวบิดเบือนเป็นจำนวนมากในโลกสังคมออนไลน์ ซึ่งจะพบข่าวที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่ได้มีการแชร์โพสต์ทั้งที่เป็นคลิปวิดีโอ รูปภาพ รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรคดังกล่าว ซึ่งในจำนวนนี้มีทั้งข่าวจริงและข่าวปลอม โดยทางกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการตรวจสอบข่าวดังกล่าวอย่างเข้มข้น เพื่อสื่อสารความจริง และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน^๒

อย่างไรก็ตาม การเผยแพร่ข่าวปลอมหรือข่าวบิดเบือนดังกล่าวในสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ และถ้าหากมีลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน อาจเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษา

ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้ อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (๑) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้”^๓

อย่างไรก็ตาม การกระทำที่จะเป็นความผิดตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) ดังกล่าวนั้น ผู้เผยแพร่ข่าวปลอมหรือข่าวบิดเบือนจะต้องกระทำ “โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง” หากมิใช่การกระทำโดยทุจริตหรือโดยหลอกลวงก็จะเป็นความผิดนอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังมุ่งกำหนดเป็นความผิดเฉพาะการกระทำ “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน” หากเป็นการหลอกลวงเพื่อน แก่เพื่อน หรือกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่อาจจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน ก็เป็นความผิด เพียงแต่จะมีอัตราโทษเบาลง และเป็นความผิดที่ยอมความได้ตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง

สำหรับองค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๒) ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ เป็นบทบัญญัติที่มุ่งบัญญัติเป็นความผิดเฉพาะการกระทำที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อประเทศ หรือสาธารณะ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน หากเป็นการกระทำโดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนไม่มากพอที่จะถือว่าเป็นกลุ่มประชาชน ก็จะไม่เป็นความผิด

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการเผยแพร่ข่าวปลอมหรือข่าวบิดเบือนที่เกิดผลกระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าว จะไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ข้างต้น แต่อาจจะเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นได้ เช่น ความผิดฐาน “หมิ่นประมาท” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และมีมาตรา ๓๒๘ เป็นบทเพิ่มโทษ ซึ่งได้บัญญัติไว้ ดังนี้

^๒ ข้อมูลออนไลน์, สืบค้นได้จาก <https://www.nationweekend.com/content/politics/5969>, (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๓).

^๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐.

ประชาชน จึงน่าจะยังไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) แต่เข้าข่ายเป็นการใส่ความนาย ข. ต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ นาย ข. เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง อันเป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดโดยการโฆษณาที่ต้องได้รับโทษเพิ่มขึ้น ตามมาตรา ๓๒๘ เพราะเป็นการกระทำที่มีการบันทึกอักษร และกระจายภาพ หรือข่าวประกาศใน Facebook ที่มีบุคคลอื่นรู้เห็นเป็นจำนวนมาก

“มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

“มาตรา ๓๒๘ ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการข่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”^๔

สำหรับการเผยแพร่ข่าวปลอมหรือข่าวบิดเบือนที่จะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทดังกล่าว นั้น ต้องมีลักษณะเป็นการ “ใส่ความ” ผู้เสียหายต่อบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นบุคคลอื่นนอกจากผู้ใส่ความและผู้เสียหายเอง เช่น นาย ก. โพสต์ข้อความใน Facebook ใส่ความนาย ข. ว่าเป็นโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และมีพฤติกรรมเผยแพร่เชื้อโรคโดยไม่ล้างมือและสัมผัสของใช้ที่เพื่อนร่วมงานต้องใช้ร่วมกัน ทำให้นาย ข. ถูกเพื่อนร่วมงานเกลียดชังทั้งที่ไม่เป็นความจริง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกระทำของนาย ก. ยังไม่ถึงขนาดที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือจะก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ และประมวลกฎหมายอาญา มีผลใช้บังคับโดยตรงในการควบคุมผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้มีความระมัดระวังในการเผยแพร่ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นที่จะเป็นการล่อลวงละเมิดต่อบุคคลอื่นบนพื้นที่สาธารณะ ซึ่งย่อมเป็นผลโดยตรงทำให้ผู้ที่ภาษาในโลกสังคมออนไลน์เรียกกันว่า “นักเลงคีย์บอร์ด” หรือผู้ที่นำเข้าสู่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ ปลอม หรือบิดเบือน ต้องตระหนักถึงเรื่องการโพสต์หรือแสดงความคิดเห็นในแง่ต่าง ๆ ของตนเองว่า ถ้าหากเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว ย่อมจะเป็นความผิดและต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ดังนั้น การเผยแพร่ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์จึงควรมีสติ และผู้อ่านก็ต้องมีวิจารณญาณในการรับข้อมูลด้วยเช่นกัน เพื่อให้โลกแห่งข้อมูลข่าวสารเป็นพื้นที่แห่งการสร้างสรรค์ และส่งเสริมการเรียนรู้หรือเป็นพื้นที่ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองต่อไป

อนึ่ง ประเด็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมายทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวให้ถูกต้องและเป็นธรรมก็ถือเป็นประเด็นที่สำคัญ กล่าวคือ เมื่อประชาชนได้รับความเสียหายแล้ว ควรมีช่องทางในการนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่สะดวกและรวดเร็ว เพื่อเป็นการเยียวยาและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายได้อย่างทันที่ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังสมควรที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวกับประชาชน เพื่อให้เกิดผลในเชิงป้องกันการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับสังคมส่วนรวม และท้ายที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลทุกคนในสังคมควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ว่า นอกจากตนเองจะมีเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวแล้ว ในขณะเดียวกันยังมีหน้าที่ต้องเคารพสิทธิของบุคคลอื่น และต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อประโยชน์สุขของสังคมโดยรวมต่อไป ■

^๔ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๒๘.